

PAU AUDOUARD

EL FOTÒGRAF ARTISTA

Fa 100 anys que va morir el fotògraf Pau Audouard i la Biblioteca de Catalunya vol commemorar-lo amb una exposició on es mostra una selecció de les obres més representatives que es conserven a la biblioteca.

Pau Audouard fou un dels retratistes catalans més importants de finals del segle XIX i principis del segle XX. Deixeble del pintor Francesc Torrecassana, va estudiar pintura, però als vint-i-dos anys la mort del seu pare, Jean Oscar Audouard, li va fer deixar els pinzells per portar el negoci fotogràfic familiar. La influència del mestre pintor marcà els seus inicis, influïts també per l'època cultural del moment, el modernisme. D'aquí que sovint se l'anomeni el **fotògraf artista**, títol d'aquesta exposició.

El començament de l'era moderna de la fotografia va venir determinat per l'arribada de la imatge instantània i la industrialització en la fabricació de les plaques fotogràfiques. El nombre d'estudis fotogràfics a Barcelona va anar creixent i és en aquest context on Pau Audouard inicià la seva carrera.

L'exposició fa un recorregut cronològic per la vida del fotògraf, que comença com a retratista al seu primer taller de la Rambla del Mig de Barcelona, amb el nom de la raó comercial Audouard y Cía, i es trasllada posteriorment a un nou estudi a la Gran Via de les Corts Catalanes.

Fou el fotògraf oficial de l'Exposició Universal de Barcelona del 1888. També retrata la Barcelona del moment a través de la seva arquitectura i obres públiques.

L'exposició segueix en l'etapa més productiva del fotògraf, del 1890 al 1910, entre el taller de la Gran Via i un nou estudi a la Casa Lleó Morera de Barcelona, on retrata l'elit barcelonina, abandona les imatges de vistes de la ciutat, i s'implica en l'escena teatral. A l'etapa final obre un taller al tercer pis dels magatzems El Siglo i, finalment, dos anys abans de la seva mort, es trasllada a un darrer estudi al Passeig de Gràcia cantonada Provença.

En tot moment les revistes i premsa cultural i satírica de l'època es feren ressò de la seva obra i hi publicaren fotografies.

ELS INICIS

(1879-1886)

L'etapa inicial d'Audouard mostra la figura del fotògraf retratista, generalment de gent anònima, encara que en aquesta època comença a retratar personalitats del món de l'escenografia i d'altres àmbits culturals, tasca que no abandonarà al llarg de la seva vida professional. Són retrats a l'albúmina en format *carte de visite* o de cabinet, normalment sense attrezzo, per reflectir-ne la individualitat. S'intueix ja el Pau Audouard **retratista artista** que, com destacava Lluís Millà i Gàcio, "fugia d'aquelles actituds encarcarades que eren la característica dels retrats barcelonins fins aleshores".

- *La Il·lustració Catalana*, núm. 52 (10/12/1881), p. 424. Top.: 05(46.71)llu Gfol (1880-1894)
- *Lo Nunci: farà, al menos, una crida cada semana*, crida 101, (10/08/1879, darrera pàgina. Top.: RRC-Gfol-0057
- Lluís Millà i Gàcio. Memòries. *Les primeres fotografies*, [ca. 1920]. Top.: Fons Lluís Millà
- *Retrat d'Ernesto Novelli* a Roser Matheu. *Francesc Matheu i la Renaixença catalana: il·lustracions*, p. 7. Top.: Album Fol 16
- *Diari català: polítich y literari*, núm. 523 (18/01/1881), p. 139. Top.: RRC-Fol-0129
- Audouard y Cía. *Ferrocarril de la Zaida a Reus: Túnel de Argentera*, [1890?]. Top.: XIX.7 A 1
- Audouard y Cía. *Home assegut amb el bastó a la falda*, [entre 1884 i 1886]. Top.: Fons Joan Junceda
- Audouard y Cía. *Bust d'home amb americana fosca i corbatí blanc amb ratlles negres*, [entre 1884 i 1886]. Top.: Fons Joan Junceda
- Audouard y Cía. *Nen vestit de Primera Comunió*, [entre 1886 i 1900?]. Top.: Fons Joan Junceda
- *Bust de Francesc Casas i Amigó*, [entre 1886 i 1900?]. Top.: XI.7 C R. 9170
- Estudi de la Rambla del Mig

L'ESPLENDOR

(1886-1905)

El 1886 Pau Audouard obria un nou i ampli estudi a la Gran Via de les Corts Catalanes, eix neuràlgic de la ciutat, seguint el model dels tallers fotogràfics de les principals ciutats europees.

El 1888 l'organització de l'Exposició Universal de Barcelona va concedir a la coneguda firma Audouard y Cía. el títol de fotògrafs oficials de l'Exposició. Apareix així un nou concepte de fotografia, l'anomenada fotografia arquitectònica i, més enllà d'aquest esdeveniment, fotografia obres públiques de Barcelona. Pau Audouard, però, és bàsicament un retratista i mai no abandona aquest gènere fotogràfic.

La tasca professional de Pau Audouard lluny del seu estudi no s'atura, i a partir de 1896 col·labora amb el litògraf i enquadernador Hermenegildo Miralles. Fruit d'aquesta col·laboració, edita l'àlbum de trenta-dues fotografies de l'emblemàtica muntanya de Montserrat sense pràcticament presència humana, posant èmfasi en l'anomenada fotografia arquitectònica, emprant punts de vista fugats i aplicant la tècnica iniciada el 1881 de la fotografia de nit, com s'aprecia en les imatges de les coves. Aquesta estreta col·laboració no s'acaba aquí, sinó que continua amb les fotografies de l'exèrcit espanyol. A la Biblioteca de Catalunya es conserven els negatius en plaques de vidre. La revista *Hispania*, editada per Miralles,

també es fa ressò de les composicions florals fotografiades per Audouard. Cap al 1897 Pau Audouard produeix les fotografies animades que es visionaran amb el primer aparell cilíndric patentat per Benjamí Miralles, germà d'Hermenegildo.

Al final d'aquest període, dissolta ja la companyia Audouard y Cía., és quan destaca l'excel·lència de Pau Audouard com a **fotògraf artista**: són de l'època una sèrie de retrats d'intel·lectuals i artistes i, cap al 1902, les postals del Tibidabo i del balneari Vichy.

- *La Il·lustración española y Americana*, nº XX, 1888 p. 341. Top.: 05(46.41)llu Fol
- *Proyecto del Palau de la Indústria*, [ca. 1888]. Top.: XX.7 B R 9766
- *La Exposición: órgano oficial de la Exposición Universal de Barcelona*, núm. 15 (set. 1887), p. 5. Top.: 606.4(46.71Bar)"1888"(05)Exp Fol
- Audouard y Cía. *Exposición Universal*, 1888. Top.: Album Fol 27
- Audouard y Cía. *Album de la Exposición Universal de Barcelona en 1888*. Top.: Album Fol 12
- Audouard y Cía. *Exposición Universal, Barcelona, 1888: recuerdo*. Top.: XX.7 C R. 22145
- *Fotografías animadas: cinematógrafo en la mano*, [ca. 1897?]. Top.: Grav-12-C-2
- Audouard y Cía. *Puerto de Barcelona: Casa de máquinas: taller de reparaciones y grúa de 25 toneladas*, 1888. Top.: XX.7 A R.E. 28929
- Audouard y Cía. *Puerto de Barcelona: tren de limpieza y cabria flotante*, 1888. Top.: XX.7 A R.E. 28925
- Audouard y Cía. *Bust de la mare de Leandre Cervera*, [1895]. Top.: Fons Leandre Cervera
- Audouard y Cía. *Bustos de Leandre Cervera i el seu germà*, [1895]. Top.: Fons Leandre Cervera
- Audouard y Cía. *Bust del pare de Leandre Cervera*, [1895]. Top.: Fons Leandre Cervera
- *La Il·lustración artística: regalo a los señores suscritores de la Biblioteca Universal ilustrada*, núm. 634 (19/02/1894), p. 117. Top.: B 05(46.71)llu Gfol
- *Cavalleria, al fons, la Sagrada Família* (còpia actual d'un clixé antic), 1896. Top.: Reproduccions plaques de vidre Pau Audouard
- *Neteja amb aigua a bord* (còpia actual d'un clixé antic), 1896. Top.: Reproduccions plaques de vidre Pau Audouard
- *Vista de Montserrat, des del pont de cremallera* (còpia actual d'un clixé antic), 1896. Top.: Reproduccions plaques de vidre Pau Audouard
- *Ermida de Sant Iscle* (còpia actual d'un clixé antic), 1896. Top.: Reproduccions plaques de vidre Pau Audouard
- *Montserrat: bellezas de España*, 1896. Top.: Album Gfol 14
- *Panorama Nacional: escogidísima colección de láminas, reproducción fiel de esmeradas fotografías...*, 1896-1898. Top.: Grav 914,60(084,12) Pan 4º apaísat
- Escena militar a *Panorama Nacional: escogidísima colección de láminas, escogidísima colección de láminas, reproducción fiel de esmeradas fotografías...*, 1896-1898, p. 90. Top.: Grav 914,60(084,12) Pan 4º apaísat
- *Orla floral a Hispania: literatura y arte, crónicas quincenales*, nº 11 (30 julio 1899). Top.: 05(46.71Bar)His Fol
- *Bust d'home amb bigoti imperial i americana fosca*, [ca. 1894]. Top.: XI.7 R. 9170
- *Retrat de Flos i Calcat*, [ca. 1894?]. Top.: XIII Flos i Calcat BC 20
- Estudi de la Gran Via de les Corts Catalanes abans de dissoldre's a companyia
- *Bust de Josep Soler i Miquel*, [ca. 1897?]. Top.: mrgll-Ftgr 31/2
- Publicitat de l'estudi de l'Audouard, [ca.1897?]. Top.: (V7)C Fotografia
- *Album fotográfico del puerto de Barcelona: estado de sus obras en 1896*, [1896?]. Top.: Album Gfol 18
- *Retrat de Francesc Matheu* [entre 1896 i 1900?]. Top.: Donatiu Francesc Fontbona
- Estudi de la Gran Via de les Corts Catalanes dissolta la companyia. Figura ja el nom d'Audouard sol.
- *Retrat de senyora asseguda*. [entre 1896 i 1900?]. Top.: Fons Narcís Monturiol-Rahola
- *Retrat de nena fent la primera comunió*, [entre 1896 i 1900?]. Top.: Donatiu Francesc Fontbona
- *Retrat de Joan Maragall a La Il·lustració Catalana*, 18 octubre 1903, núm. 20. Top.: RRC-Fol 0043
- *Retrat de Joan Maragall*, 1903. Top.: mrgll-Ftgr 4/7 bis
- *Bust de Clara Noble vestida de Reina dels Josc Florals*, 1904. Top.: mrgll-despatx
- *Retrat de Domènec i Montaner a Hispania*, nº 85 (ago. 1902), p. 365. Top.: 05(45.71Bar) His Fol
- *Enric Borrás a Don Álvaro a Retrats fotogràfics d'artistes*, [entre 1902 i 1905?]. Top.: XI.7 C 35
- *Eleonora Duse a Album Salón: revista quincenal ibero-americana de literatura y arte: primera ilustración española en colores*, 1900. p. 271. Top.: S Bru-Fol-003
- *Retrat de Sagrario Álvarez a Retrats de cupletistes i dones artistes espanyoles*, [entre 1902 i 1905?]. Top.: XI.7 C 12
- *Bust de Salome Krushelnyska*, 1904. Top.: Fons Joan Borrás de Palau
- *Retrat d'Emma Carelli asseguda amb un llibre a la falda*, 1905. Top.: Fons Joan Borrás de Palau
- *Retrat de Cecília Gagliardi obrint unes cortines*, 1900. Top.: Fons Joan Borrás de Palau

CANT DEL CIGNE

(1905-1915)

A la Casa Lleó Morera de Barcelona, el nou taller de Pau Audouard, el fotògraf es beneficia del ressò mediàtic de la casa construïda per l'arquitecte Lluís Domènech i Montaner i del reconeixement obtingut fins aleshores com a gran retratista. A cavall entre els dos tallers destaquen un seguit de retrats que Pau Audouard va fer de músics com Joaquim Malats, Enric Granados o Pau Casals, i altres personalitats de la música i la intel·lectualitat catalana.

En aquest període pren especial relleu l'encàrrec que li va fer la Nova Empresa del Teatre Català d'Adrià Gual de fotografiar els principals protagonistes de les obres. La importància de l'actor, retratat pràcticament sense atrezzo i destacant-ne el personatge, reprèn el fil conductor dels primers retrats del fotògraf. És en aquest ambient de teatre i començant ja el declivi en la seva carrera de fotògraf que Pau Audouard s'inicia en el món de les lletres i, sota el pseudònim de Joan Aler, escriu obres de teatre i s'implica cada vegada més en l'ambient escènic de finals de la primera dècada del 1900.

Pau Audouard, però, més enllà d'aquest treball per a la Nova Empresa del Teatre Català, aprofita l'excel·lència del gabinet més luxós de Barcelona per dedicar-se a treballs fotogràfics d'estudi.

- *Casa Lleó Morera a Il·lustració Catalana: se publica cada diumenge*, núm. 116 (20 agost 1905), p. 532-533. Top.: RRC-Fol 0048
- *Casa Audouard en el Paseo de Gracia a Fotografies del fons editorial Albert Martín en paper*, [ca. 1920]. Top.: XXIII.7 Martín C03/32
- *Detalls de la Casa Lleó Morera a Album d'architecture moderne a Barcelone*, 1911, lám. 6 i 7. Top.: A 72-Fol-233
- *Album d'architecture moderne a Barcelone*, 1911. Top.: A 72-Fol-233
- *Postals del Tibidabo a Fons de postals Joan Gustems*, [entre 1880 i 1940]. Top.: Fons de postals Joan Gustems
- *Retrat de José Pascual Durán*, [entre 1905 i 1910]. Top.: Fons Joan Givanel i Mas
- *Retrat d'home assegut recolzat en una taula*, 1909. Top.: Fons Sebastià Gasch
- *Retrat d'Eusebi Güell a Mundo intelectual: galería de contemporaneos en el terreno de artes y ciencias*, [1907?]. Top.: Álbum Fol 2
- *Estudi del Passeig de Gràcia*, 35 (Casa Lleó Morera)
- *Retrats de Pau Casals* [ca. 1905]. Top.: M 6895/38, 40 i 41
- *Retrat de Pau Casals*, [entre 1906 i 1910?]. Top.: Fotografies de Pau Casals
- *Retrat de grup damunt d'una canoa a La Ricarda, amb Joaquim Malats i Enric Granados entre d'altres* [entre 1910 i 1911]. Top.: Fons Maria Gomis Bertrand
- *Quento de Nadal a Teatralia: revista dramática*, any II, núm. 8, (01/01/1909), p. 225. Top.: (05)(46.71Bar)Tea 4º
- *Retrats d'actors a El arte del teatro: revista quincenal ilustrada*, nº 66, 1908, p. 6 i 7. Top.: S-A-1040
- *Margarita Xirgu a Ubú Rey a La Escena Catalana: setmanari català de literatura, dedicat a fomentar el teatre de la terra*, núm. 167, (18/12/1909), p. 1. Top.: RRC-4-0081 (1906-1913) volum 1909
- *Retrats d'actors fent diferents personatges*, [entre 1910 i 1920]. Top.: XI.7 C 176, XI.7 BC 226 a 231
- Aler, Joan. *Les unces: quadro dramàtic*, 1913. Top.: A 180/7-8º
- Aler, Joan. *Un home de bé* [entre 1910 i 1911]. Top.: Ms. 5264
- *Il·lustració Catalana: se publica cada diumenge*, núm. 360, 1910, p. 277. Top.: S-Fol-0634
- *Saynet trist de Àngel Guimerà a La Escena Catalana: setmanari català de literatura, dedicat a fomentar el teatre de la terra*, núm. 188, (14/05/1910), pàg. 1. Top.: RRC-4-0081 (1906-1913)
- *Saynet trist de Àngel Guimerà* (Escena final. Fotografia de nit), [1910]. Top.: Fons Àngel Guimerà
- *Fotografies d'actrius i actors caracteritzats*, [ca. 1910]. Top.: Fons Àngel Guimerà
- *Retrats d'actors a Teatre de natura, Canigó*, [ca. 1910] p. 1 Top.: Verd. 12-VI-10/23

LA DAVALLADA

(1915-1918)

Raons econòmiques obliguen Pau Audouard a abandonar la Casa Lleó Morera per traslladar-se al tercer pis dels magatzems El Siglo de Barcelona. La seva producció en aquest període, tot i que es manté activa, es limita bàsicament al retrat comercial.

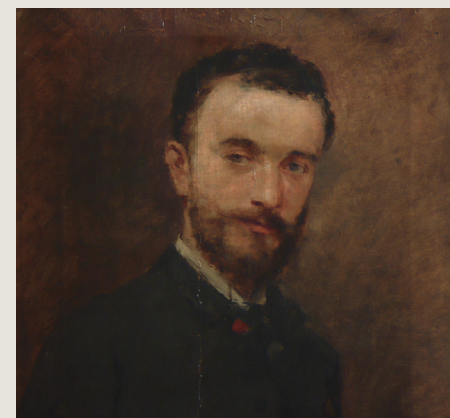
L'època coincidí amb l'ocàs de la majoria de retratistes, i molts dels establiments de Barcelona van anar tancant per deixar pas a nous estudis més rendibles. La figura de **fotògraf artista** comença a desaparèixer davant el gran increment de la fotografia comercial del segle XX.

- Publicitat d'obertura de l'estudi fotogràfic a El Siglo a *La Vanguardia*, (16 febrero 1914), p. 11. Top.: Hemeroteca digital de *La Vanguardia*
- *Bust de Lluciana Pascual Durán*, [ca. 1914]. Top.: Fons Joan Givanel i Mas
- *Retrat de mare amb fill en braços*, [entre 1914 i 1917?]. Top.: Fons Joan Junceda
- *Retrat de pare amb fill a la falda*, [entre 1914 i 1917]. Top.: Fons Joan Junceda
- *Retrat de nen amb gat*, [entre 1914 i 1917]. Top.: Fons Joan Junceda
- *Bust de noia amb ulleres*, [entre 1914 i 1917?]. Top.: Fons Joan Junceda
- *Retrat de nen amb gat*, [entre 1914 i 1917?]. Top.: Fons Joan Junceda
- *Retrat d'una parella amb el fill*, [entre 1914 i 1917?]. Top.: Fons Joan Junceda
- *Retrat de nen amb pilota*, [entre 1914 i 1917?]. Top.: Fons Joan Junceda
- *Retrat de noia amb bastó a les mans*, [entre 1914 i 1917?]. Top.: Fons Joan Borràs de Palau

COLOFÓ

Pau Audouard va ser un pioner en l'execució de la **fotografia artística** i creativa a Barcelona, i en el gènere fotogràfic del retrat. Va influir en alguns dels fotògrafs més destacats de Barcelona, com Miquel Renom o Rafel Areñas. Quan Audouard va morir, la premsa de l'època va publicar nombroses cròniques i memòries que així el reconeixien.

- *Crònica a la memoria del malogrado maestro Pablo Audouard a Lux: revista mensual de arte fotográfico*, núm. 47, (mayo 1920), pàg. 6. Top.: S-4-5589
- *Retrat de Pau Audouard a Lux: revista mensual de arte fotográfico*, núm. 47, (mayo 1920), pàg. 11. Top.: S-4-5589
- *Saló de l'estudi i entresòl a Manuel García-Martín, La Casa Lleó Morera*, 1988, p. 39. Top.: Ber-Fol-516
- *Autoretrat a Manuel García-Martín, La Casa Lleó Morera*, 1988, p. 38. Top.: Ber-Fol-516
- *Revista Cartòfila: òrgan de difusió del Cercle Cartòfil de Catalunya*, núm. 31, juny 2010. Top.: (S Grav-8-10)
- F. Rius, Núria. *Pau Audouard: fotografia en temps de Modernisme*. Universitat Autònoma de Barcelona, 2013. Top.: 2013-8-7830
- Fotografies que Pau Audouard envia al seu germà comunicant-li la visita i l'anul·lació (Pau Audouard amb les seves germanes actuant) a Manuel García-Martín, *La Casa Lleó Morera*, 1988, p. 43 Top.: Ber-Fol-516

DL: B 15637-2018

PAU AUDOUARD

EL FOTÒGRAF ARTISTA

Del 7 de juny al 7 d'agost de 2018

horari:

de dimarts a divendres,
d'11 h a 15 h i de 17 h a 20 h
dissabtes de 10 h a 14 h

BC Biblioteca de Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura